

Yaşamın sonu konusundaki tartışmaların etik boyutu

Prof. Dr. Nesrin Çobanoğlu

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden mezun oldu. Tıp tarihi, deontoloji ve tıbbi etik ile kamu yönetimi alanlarında doktora yaptı. Başkent Üniversitesi Tıp Tarihi ve Tıbbi Etik Anabilim Dalının kuruculuğunu yapan Çobanoğlu Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Etiği ve Tıp Tarihi Anabilim Dalının kurucusu ve başkanı olarak halen görev yapmaktadır.

“Tüm dünya için sadece bir kişi olabilirsin fakat bazıları için sen bir dünyasın!”
Gabriel Garcia Márquez

Geçen yıllarda BBC’de okuduğum bir makalenin başlığı son derece ilginçti. “Hekimler, bizi Tithonus gibi yaşatmayın!” Makalenin içeriğinde, gelişen teknoloji ile birlikte insanların evlerinde doğal biçimde ve sevdikleri insanların arasında ölemedikleri anlatılıyordu. Yaşlanıp evde ölmenin imkânsızlaştığı, hastalanan insanların mutlaka hastaneye götürüldükleri ve orada yoğun bakımlarda, yeni teknolojiler eşliğinde uygulanan tedavi yöntemleri ve tıbbi uğraşlar sonucunda, insanların iyileşmesinin sağlanamadığı ama ölüm sürecinin çok uzatıldığını, bu arada hastalara gereksiz ıstırap, acı ve ağrı çektirildiğini anlatan yazar, hekimleri suçluyor ve bunu yapmamaları gerektiğini vurguluyordu. Böyle devam eden yazının sonunda yazar, “vasiyetimdir; yaşlandığımda hastalanırsam beni asla yoğun bakıma götürmeyin” diyerek makalesini bitiriyordu. Hekimleri suçlayan ve başlığıyla ilgimi çeken yazıyı bir solukta okudum. Toplumu yaşamın son dönemlerine ilişkin kendi kararlarını almak yönünde, tartışmaya davet ediyordu. Bu ilginç ve bazı açılardan haklı görülebilecek yazı oldukça sarsıcıydı.

Bu konudaki kararlar, farklı durumlarda değişmekle birlikte, sadece hekimleri değil, toplumu oluşturan tüm bireyleri ilgilendiren yönler içermektedir.

Öncelikle Tithonus kimdir? Eski Ege mitolojisinde Tithonus ile ilgili öyküyü bulup, heyecan ve ilgiyle okudum. Tanrıça Eos, diğer adıyla Aurora şafak tanrıçasıydı. Halk arasında “gül elli tanrıça” olarak ta bilinen şafak tanrıçası oldukça güzeldi. Her gün şafakla birlikte yeryüzüne inerdi. Bir gün, bizim günümüzde Çanakkale olarak bildiğimiz yerde, o zamanlar Troya İmparatorluğu olan topraklarda, şafak ile birlikte bir tepenin üzerine indiğinde, çok yakışıklı genç bir delikanlı ile karşılaştı. Troya İmparatorunun küçük oğlu genç Tithonus! Tithonus o kadar yakışıklıydı ki, “yeryüzünde gün ışığının değdiği en yakışıklı delikanlı” olarak tanımlanır. Tanrıça Aurora yani gül elli güzel tanrıça Eos, ilk görüşte bu yakışıklı ve yiğit delikanlıya aşık olur. Troya Sarayı’nın genç prensi Tithonus da bu güzel tanrıçaya aşık olur. İki sevgili çok mutludur. Günlerinin çoğunu birlikte geçirirler. Dillere destan bir mutluluk yaşarlar. Fakat önemli bir sorun vardır. Tanrıça ölümsüzdür. Oysa Tithonus bir

ölümlüdür. Eos için Tithonus’un ömrü, bir insan için kelebeğin ömrü ne kadarsa o kadardır. Bu durumu değiştirebilecek tek kişi, tanrılar tanrısı, baştanrı Zeus’tur. Tanrıça Eos, Zeus’a giderek Tithonus’u ölümsüz yapmasını ister. Zeus, ciddi bir sesle sorar “Neden, Tithonus’u neden ölümsüz yapmıyorum?” Eos, “Çünkü ben Tithonus’u seviyorum, O’na çok aşığıım” der. Zeus kahkahalar atarak güler. “Eğer ben her aşık olduğumu ölümsüz yapsaydım... Git işine Aurora!” der.

Ancak kadınlar asla vazgeçmezler. Tanrıça Aurora da vazgeçmez ve Zeus’un çok memnun olacağı etkinlikler düzenler, çok hoşuna gidecek hediyeler sunar ve tam eşref saatini yakalar. Zeus çok keyiflenir ve “Dile benden ne dilerse Aurora?” dediğinde, Aurora “Tithonus’a ölümsüzlük!” der ve Zeus Tithonus’u ölümsüz yapar. Fakat, Aurora eksik dilek dilemiştir. Sonsuz gençlikle birlikte ölümsüzlük dilemediği için Tithonus yaşlanmaya başlar ama ölümsüzdür. Böylece, yıllar geçtikçe giderek yaşlanan Tithonus, yaşlanır, yaşlanır, yaşlanır... Genç ve güzel tanrıça Eos önceleri yüzlerce yıl sevdiği adama bakar ama dışarıda

